

İŞVERENLER ÇOK ACIMASIZ

6 Mart 2021

Yıldırım Koç

Ekonomik kriz derinleştikçe ve işsizlik daha da arttıkça, işverenlerin işe aldıkları işçilere imzalattıkları bireysel iş sözleşmeleri daha da acımasızlaşıyor. Tüketici kredisi ve kredi kartı taksitleri biriken birçok işçi, özellikle belirli bir süre işsiz kalmışsa, daha önceki dönemlerde kazanılmış hakların ortadan kaldırıldığı bireysel iş sözleşmelerine, genellikle okumadan, imza atıyor. İşçilerin günümüz koşullarındaki çaresizliği, işçileri köleleştirici girişimleri yaygınlaştırıyor.

Birkaç gün önce bir arkadaşım bir işyerinde imzalatılan bireysel iş sözleşmesini ilettili. 50 yıla yakın süredir çalışma mevzuatıyla, toplu iş sözleşmeleriyle, bireysel iş sözleşmeleriyle ilgilenen biriyim. İlk kez böylesine acımasız bir bireysel iş sözleşmesi gördüm. Belirsiz süreli bu iş sözleşmesinin bazı bölümlerini aynen aktarayım.

“İşçi, işveren tarafından yapılacak/yapılması muhtemel iş değişikliklerini kabul ettiğini, görevlendirildiği işte derhal göreve başlayacağını beyan ve kabul eder. İşçi, işyerlerinin tüm iş neveleri üzerinde, gerekli incelemeyi yaparak, diğer servislerde sürekli ve dönüşümlü tüm iş türlerinde çalışma yapabileceğini söyleyerek, ileride işin nevinin ağırlaştırıldığını ileri sürmemek kaydıyla işbu iş sözleşmesini imzalamıştır.”

“İşçi, işverene ait ... büyükşehir belediyesi il sınırları içerisinde mevcut merkez, ilçe, belde, köy ve şantiye iş yerleri ile her türlü eklentilerinde, ayrıca işverenin doğrudan ve/veya dolaylı olarak ortak olduğu tüzel ve/veya gerçek şahıs iş ortaklarına ait büyükşehir belediye sınırları içinde tüm işyerlerinde çalışmayı peşinen muvafakat etmiştir. Dolayısıyla işçi, 4857 sayılı İş Kanunu madde 22’de düzenlendiği şekliyle, iş ve çalışma şartlarındaki değişiklikleri işbu sözleşmenin başında açıkça kabul etmiştir. İşveren işçiye, gerekli görüldüğünde, işverene ait bulunan başka işyerlerinde devamlı ya da geçici olarak iş verebilir. İşyerinin bu hüküm çerçevesinde değiştirilmesi iş şartlarında esaslı değişiklik olmadığı karşılıklı olarak kabul edilmiştir. “

“İşçinin işyerinde yaptığı iş yönetim ve organizasyon gereği geçici ya da sürekli değiştirilebilir. İşçi bu durumu işbu iş sözleşmesi ile kabul etmiştir. Değişiklik nedeniyle yeni verilen işin ücretinin daha az olması işçi açısından çalışmama ya da iş akdinin feshi sebebi değildir.”

“İşveren, işçinin görev yerini ve yapacağı işi, unvanını tek taraflı olarak her zaman değiştirebilir.”

“İşçi sürekli ya da süreli olarak görevlendirildiği takdirde yol-nakliye-taşınma masrafı talep edemez.”

“İşveren, işçinin ücretinde indirim yaparak, işçinin işinin nevi’ni değiştirmekte serbesttir.”

“İşveren işçinin ücretinde indirim yaparak, işin durumuna göre, iş ve işyeri değişiklik yaptırabilir. Bu değişiklik 4857 sayılı İş Kanununun 24. maddesinin II. bendine göre işçiye iş sözleşmesini fesih hakkını vermez.”

“İşçi, ayrıca muvafakat aranmaksızın mevcut işi harici diğer işlerde de görevlendirilebileceği gibi, işletme veya işyerinin bütün veya bir bölümünün devri halinde, işveren işletme ve işin gereği olarak işçiye işverenin ortak olduğu veya iş ilişkisi içerisinde bulunduğu işverene bağlı başka bir işyerine, iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak devredebilir. Ancak bu belirtilen uygulamaya geçilmesi durumu, işçi açısından kazanılmış hak teşkil etmez; işveren bu durumda isterse tek taraflı olarak işçinin iş akdini sonlandırma hakkına sahiptir.”

“İşçi, işverenin talebi halinde, ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalışmayı peşinen kabul etmiştir. İşçinin haklı bir neden olmaksızın, işverenin talebine rağmen ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalışmaması, devamsızlık sayılır.”

Sözleşmede, işçinin denkleştirme uygulamasını peşinen kabul ettiği, fazla çalışma konusunda peşin rıza verdiği belirtilmektedir.

İşçiye imzalatılan bireysel iş sözleşmesinin ekinde bir disiplin ceza cetveli yer alıyor. İşçi, sözleşmeye imza attığında, bireysel iş sözleşmesinin ekinde yer alan bu ceza cetvelindeki cezaları kabul etmiş sayılır. Bu cetvelde, yasada yer almayan bazı davranışlar cezalandırılıyor ve hatta işten çıkartma nedeni kabul ediliyor.

İşçiye imzalatılan bireysel iş sözleşmesinin ekinde yer alan “kişisel verilerin korunması sözleşmesi” ile işçiye ilişkin bazı özel bilgilerin işverene verilmesi de öngörülüyor. “İşçi, tüm maddelerde geçen kişisel verilerinin otomatik ya da otomatik olmayan yollarla kaydedilmesine, işlenmesine, tasniflenmesine açıklanmasına, aktarılmasına, anonim hale getirilmesi ve devredilmesine kendi özgür iradesiyle ve açık rızasıyla onay vermiş ve kabul etmiştir,” diyor.

İşverenler gerçekten çok acımasızlaştılar. Kapitalizm geçmiş dönemlerde işçilerin yaşam standardının yükselmesini ve işçilere temel hakların tanınmasını mümkün kılmıştı. Şimdi süreç tersine işliyor; kapitalizmin baskıcı ve acımasız yüzü iyice ortaya çıkıyor. Rüzgar eken fırtına biçer.